

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри фізичної культури і спорту
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

МИРОШНИЧЕНКА Віталія Олександровича

на дисертацію **ГОНЧАРА Сергія Миколайовича** на тему:

**«Формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти
до застосування інноваційних освітніх технологій»,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність дисертаційного дослідження. Трансформація сучасної системи позашкільної фізкультурної та спортивної освіти в Україні висуває підвищені вимоги до кваліфікації педагогічних кадрів. Сучасний тренер-викладач спеціалізованого закладу освіти діє в умовах прискореної цифровізації, гібридних форматів навчання та складних соціокультурних викликів. Традиційні репродуктивні методи підготовки тренерів уже не забезпечують належного рівня їхньої професійної мобільності. Потреба у фахівцях, здатних системно інтегрувати цифровий інструментарій, мобільні платформи, відеоаналіз та технології здоров'язбереження у навчально-тренувальний процес, наразі є надзвичайно гострою.

Водночас, попри високу затребуваність практики в діджиталізованих інструментах управління тренувальним процесом, проблема цілісної підготовки тренерських кадрів до роботи з інноваційними освітніми технологіями в позашкільній спортивній сфері тривалий час залишалася без належного методологічного узагальнення. Потребували розв'язання суперечності між технологічним розвитком суспільства та інертністю змісту професійного розвитку тренерів. З огляду на це, дисертаційне дослідження С. М. Гончара, присвячене розробленню, обґрунтуванню та експериментальній перевірці технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій, є своєчасним, соціально значущим і педагогічно цінним.

Тема дисертаційного дослідження С. М. Гончара безпосередньо пов'язана з планом науково-дослідної роботи кафедри управління та освітніх технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Розвиток педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти в умовах освітніх трансформацій» (державний реєстраційний номер 0118U004694). Це підтверджує високу державну та галузеву значущість обраного автором вектору наукового пошуку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і результатів. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, представлені у дисертації С. М. Гончара, характеризуються достатнім рівнем обґрунтованості, що забезпечується логічною послідовністю дослідження, системністю викладу матеріалу та узгодженістю методологічного апарату із метою й завданнями роботи. Достовірність результатів дослідження підтверджується комплексним використанням теоретичних, емпіричних і статистичних методів, які дали змогу всебічно проаналізувати проблему формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.

Наукові положення, винесені на захист, базуються на ґрунтовному методологічному фундаменті. Автор успішно інтегрував компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований та цифрово-педагогічний підходи. Теоретичні висновки дисертанта спираються на класичні здобутки вітчизняної та зарубіжної педагогіки спорту у цифрової дидактики.

Достовірність результатів дослідження забезпечено репрезентативною вибіркою експериментальної бази. У педагогічному експерименті (2023–2026 рр.) взяли участь 73 тренери-викладачі та 268 вихованців (загалом 341 учасник) із семи провідних спеціалізованих закладів освіти різних регіонів України (Київ, Вінниця, Ладизин, Львів, Івано-Франківськ, Черкаси, Кропивницький). Для статистичної перевірки гіпотези автор

коректно застосував методи математичної статистики: t-критерій Стьюдента, критерій згоди Пірсона (χ^2) та коефіцієнт рангової кореляції Спірмена.

Наукова новизна та практичне значення результатів. У роботі здійснено спробу розв'язання важливого науково-практичного завдання. Обґрунтовано структурно-функціональну модель формування готовності тренерів-викладачів, яка охоплює концептуально-цільовий, змістовий, процесуальний та результативний блоки. Визначено чотири базові компоненти професійної компетентності тренерів: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний. Практичне значення результатів полягає у розробленні та впровадженні відповідного науково-методичного забезпечення (програм, poradnikiv) для підвищення кваліфікації тренерів ДЮСШ.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується також апробацією результатів дослідження, їх оприлюдненням у наукових публікаціях, участю автора в науково-практичних конференціях, а також практичним спрямуванням розробленої технології. У сукупності це дає підстави стверджувати, що висновки й рекомендації дисертації є достатньо аргументованими, відповідають поставленій меті та можуть бути використані в практиці професійного розвитку тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти.

Дисертант у співавторстві розробив та видав методичні рекомендації «Підготовка тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі» обсягом 66 сторінок (К.: НУБіП України, 2026).

Особливу практичну цінність має розроблення та успішна апробація навчальної програми професійної підготовки тренерів обсягом 120 академічних годин. Програма містить п'ять спеціалізованих модулів, які охоплюють основи цифрової педагогіки, хмарні системи командної взаємодії, сервіси відеоаналізу (Hudl, Dartfish) та психолого-педагогічні інструменти мотивації покоління Alpha.

Структура дисертації, логіка її побудови та характер викладу матеріалу свідчать про цілісність і наукову продуманість дослідження. Матеріал подано послідовно, із дотриманням внутрішньої логіки наукового пошуку, що забезпечує системне розкриття обраної проблематики відповідно до поставленої мети та визначених завдань. Композиція дисертації є виваженою та повністю відповідає вимогам до наукових робіт такого рівня. Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Структурні компоненти дисертації органічно поєднані між собою та послідовно підпорядковані досягненню мети дослідження. Така побудова роботи сприяє цілісному сприйняттю наукового матеріалу, забезпечує аргументованість теоретичних положень, логічність викладу результатів дослідження та обґрунтованість сформульованих висновків і практичних рекомендацій.

Анотації лаконічно й змістовно репрезентують основні результати дослідження, відображають його наукову новизну, практичну значущість і ключові положення, що дозволяє сформувати цілісне уявлення про зміст і результати дисертації.

У **вступі** належним чином обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено зв'язок роботи з науковими програмами та тематикою досліджень, чітко окреслено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, подано характеристику використаних методів. Також розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено інформацію щодо їх апробації, упровадження та публікаційної активності автора, що загалом підтверджує належний рівень виконання дисертації.

У **першому розділі** здобувачем здійснено ґрунтовний аналіз понятійно-категоріального апарату («педагогічна технологія», «інноваційні освітні технології», «цифрова компетентність»). Систематизовано погляди українських та європейських учених, виокремлено сутнісні психолого-педагогічні суперечності й організаційно-ресурсні бар'єри (низький рівень ІКТ-компетентності кадрів, матеріально-технічна нерівність закладів). Важливе місце посідає аналіз специфіки змішаного, перевернутого, модульного та дистанційного навчання у контексті фізкультурно-спортивної освіти.

У другому розділі представлено структурно-функціональну модель формування готовності тренера-викладача спеціалізованого закладу освіти, що охоплює концептуальний, змістовий, технологічний, процесуальний, мотиваційний, інструментально-ресурсний, оцінювально-рефлексивний та інноваційний компоненти. Автор детально описав критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-методичний, операційно-діяльнісний, рефлексивно-оцінювальний), відповідні їм показники та рівні сформованості готовності (високий, достатній, середній, низький). Обґрунтовано три наскрізні педагогічні умови реалізації авторської технології.

У третьому розділі висвітлено перебіг та результати дослідно-експериментальної роботи. Особливістю експерименту є те, що ефективність формування готовності тренерів оцінювалася як безпосередньо, так і опосередковано – через динаміку спортивних досягнень та приріст показників фізичної підготовленості їхніх вихованців. Кількісний аналіз засвідчив, що інтегральний приріст показників фізичної підготовленості спортсменів експериментальної групи (ЕГ) становив 18 %, тоді як у контрольній групі (КГ) – лише 7 %. Значення інтегрального показника готовності тренерів ЕГ зросло з 1,84 до 2,22 бала, що підтвердило високу ефективність авторського підходу (коефіцієнт ефективності $KE = 1,17$).

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Отримані результати дослідження було оприлюднено в 13 працях, з яких 5 статей у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 7 тез наукових доповідей, методичні рекомендації.

Зміст опублікованих праць узгоджується із загальною логікою дисертаційного дослідження, відображає його мету, завдання та основні наукові результати. Публікації характеризуються належним рівнем наукової аргументованості, практичною спрямованістю та достатнім ступенем апробації отриманих результатів, що засвідчує повноту висвітлення основних положень дисертації у науковому просторі.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, у якій викладено обґрунтовані висновки і рекомендації, представлені автором для публічного захисту. Використання ідей і текстів інших авторів має посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності не виявлено, що свідчить про дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності.

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження або вказують на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації. Водночас, не дивлячись на відзначені досягнення, дисертація С. М. Гончара не позбавлена певних недоліків та дискусійних положень, тому дозволимо висловити деякі зауваження та побажання:

1. У змістовому блоці авторської програми підготовки тренерів (Додаток В) та спецкурсу (Додаток Г) значну увагу приділено опануванню загальних цифрових платформ (Moodle, Google Classroom, Zoom). Вважаємо, що робота суттєво виграла б, якби здобувач детальніше розкрив специфіку використання вузькопрофільних спортивних аналітичних систем (наприклад, Hudl, Dartfish, Catapult) саме для видів боротьби (самбо, дзюдо тощо), які становили специфіку експериментальної бази дослідження.

2. Обґрунтовуючи принципи реалізації технології у підрозділі 3.2 (зокрема принципи індивідуалізації та цифровізації навчально-тренувального середовища), автору доцільно було б приділити більше уваги розкриттю питань забезпечення «цифрової гігієни» юних спортсменів та регулюванню інформаційного навантаження в міжтренувальний період для запобігання виникненню «цифрового стресу» у дітей та підлітків.

3. У роботі переконливо доведено ефективність упровадження Smart EcoSystem у навчально-тренувальний процес спеціалізованих закладів освіти. Проте в тексті дисертації недостатньо висвітлено алгоритми залучення батьків вихованців до цієї цифрової взаємодії. Бажано було б почути під час захисту, як саме розроблена система допомагає тренеру налагоджувати тристоронній зворотний зв'язок «тренер – вихованець – батьки».

4. У структурі досліджених інструментальних цінностей тренерів-викладачів (підрозділ 3.1, рис. 3.3) зафіксовано, що цінності творчої самореалізації та педагогічної

імпровізації посідають відносно низькі рангові місця. Доцільно було б розширити зміст психолого-педагогічного блоку авторської програми методичними рекомендаціями щодо подолання виявленої психологічної інертності кадрів та стимулювання їхнього креативного потенціалу.

5. Представлені в роботі практичні завдання для слухачів спецкурсу (Додаток Г) мають виражений прикладний характер (розроблення цифрових щоденників, QR-маршрутів тощо). Водночас у тексті роботи бажано було б навести конкретні критерії та шкалу оцінювання якості цих індивідуальних творчих продуктів, що розроблялися тренерами в процесі навчання.

Проте висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і спрямовані на підвищення практичної значущості дисертації в контексті сучасних задач освітніх, педагогічних наук.

Загальний висновок. Дисертація на тему: «Формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор Гончар Сергій Миколайович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент доцент кафедри фізичної культури і спорту Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор філософії з галузі знань «Освіта/Педагогіка», доцент Віталій МИРОШНІЧЕНКО